

Іванюк Ірина

*кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу
компаративістики інформаційно-освітніх інновацій
Інститут цифровізації освіти НАПН України*

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ УЧАСНИКІВ КУРСУ З НАСТАВНИЦТВА В ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Вступ. Використання практичного підходу наставництва або менторства є доволі молодим явищем в українській системі підготовки майбутніх вчителів. За визначенням американського дослідника Дж. Дареша, наставництво — це безперервний процес, в якому люди в організації надають підтримку та керівництво іншим, які можуть зробити ефективний внесок у досягнення мети організації [1, с.1]. У своїй роботі «Наставництво нових вчителів» Х. Портнер розглядає наставництво як неформальну відповідь новому вчителю, який шукає допомоги, або як допомогу, що запропонована новому вчителю досвідченим колегою, який бажає поділитися своїм досвідом [2, с.11].

Тези. В Україні підхід наставництва та менторства для нових вчителів розвивається, зокрема, у межах проєкту «Фінська підтримка реформи української школи (Навчаємося разом)» [3]. У жовтні - грудні 2022р. для пілотних загальної середньої освіти і вищої педагогічної освіти проведено онлайн-курс «Наставництво в педагогічній освіті». Завданням курсу було поглибити розуміння професійного розвитку вчителя, зростання на шляху професійного становлення; ознайомити з ідеєю школи як організації, що навчається, професійної навчальної спільноти, що передбачає командну роботу та спільне викладання; ознайомити з практикою викладання під керівництвом супервізора/наставника: теорія педагогічних практик, орієнтація на цілі, планування, взаємодія, рефлексія, діалог, співпраця; надати інструменти для практичної діяльності вчителя – на що схожа належним чином скоординована практична діяльність учителя; ознайомити із завданнями вчителя-супервізора/наставника та студента в педагогічній практиці.

Курс складався з 15-ти вебінарів, що провели тренерки Аня Хурінайнен-Косунен, Рія Палмквіст, які мають досвід роботи наставників у Фінляндії. Після

кожного вебінару проводився моніторинг і збирався зворотній зв'язок від слухачів програми щодо якості викладання, кваліфікації тренерів, легкості сприйняття матеріалу, взаємодії між тренерами та учасниками, роботи в групах, організації технічної підтримки. Все це дозволяло гнучко вносити корективи та удосконалювати певні робочі моменти. Оцінка респондентами якості представлених тем здійснювалась за 5-ти бальною шкалою Лайкерта від 1-го до 5-ти балів, де 1 – незадовільно, а 5 балів – відмінно. За результатами зворотного зв'язку 88 респондентів високо оцінили теми вебінарів, що свідчить про новизну та актуальність тематики курсу, яка розглядає модель співпраці між закладами загальної середньої освіти та вищим закладом освіти, звідки студенти йдуть на педагогічну практику:

- Педагогічна освіта, фінський підхід – шлях до професії вчителя під час отримання педагогічної освіти, професійний розвиток учителя: 5 балів – 96,59%, 4 бали – 3,41%;
- Педагогічна практика – теорії та принципи, що таке належне наставництво/супровід під час педагогічної практики: 5 балів – 94,32%, 4 бали – 5,68%;
- Інструменти для зростання вчителя - спільне планування та плани щодо педагогічної практики, університетський підхід: 5 балів – 89,77%, 4 бали – 9,09%, 3 бали – 1,14%;
- Інструменти для зростання вчителя – спільне планування та плани щодо педагогічної практики, шкільний підхід - школа як навчальна організація, лідерство, командна робота та спільне викладання - школа для всіх: 5 балів – 94,32%, 4 бали – 4,55%, 3 бали – 1,14%;
- Обговорення рекомендацій – інструменти для спостереження та професійного розвитку: 5 балів – 89,77%, 4 бали – 9,09%, 3 бали – 1,14%;
- Зустріч зі студентами та рефлексія над планами: 5 балів – 84,09%, 4 бали – 14,77%, 3 бали – 1,14%;
- Допомога в розробці планів студентів, предметна дидактика: 5 балів – 80,68%, 4 бали – 18,18%, 3 бали – 1,14%;

- Планування уроку : 5 балів – 89,77%, 4 бали – 7,95%, 3 бали – 2,27% ;
- Рефлексія над планами уроків разом з учителем-наставником: 5 балів – 90,91%, 4 бали – 7,95%, 3 бали – 1,14% ;
- Керовані/структуровані спостереження під час педагогічної практики: 5 балів – 92,05%, 4 бали – 5,68%, 3 бали – 1,14% ;
- Супервізія з боку викладача закладу вищої освіти: 5 балів – 94,32%, 4 бали – 4,55%, 3 бали – 1,14% ;
- Школа, як організація, що навчається. Спільне викладання та диференціація: 5 балів – 90,91%, 4 бали – 7,59%, 3 бали – 1,14% ;
- Співпраця між школою та домом. Власна практична теорія наставника – який я наставник?: 5 балів – 85,23%, 4 бали – 13,64%, 3 бали – 1,14% ;
- Спеціальна освіта вчителів для дітей з особливими освітніми потребами, практика та робота. Е-портфоліо щодо педагогічної практики в Україні: 5 балів – 90,91%, 4 бали – 6,82%, 3 бали – 2,27% ;
- Робота в групах і висновки: 5 балів – 89,77%, 4 бали – 10,23% .

Якість навчального курсу оцінювалась респондентами за чотирма критеріями «отримання нових знань», «знайомство з новими практиками чи інструментами», «опанування практичних навичок», «практичність наданих методів роботи» (рис.1).

II. Оцінювання навчально-методичної роботи Загальні критерії (Оцінки за 5-бальною шкалою, де 1 = незадовільно, 5 = відмінно)

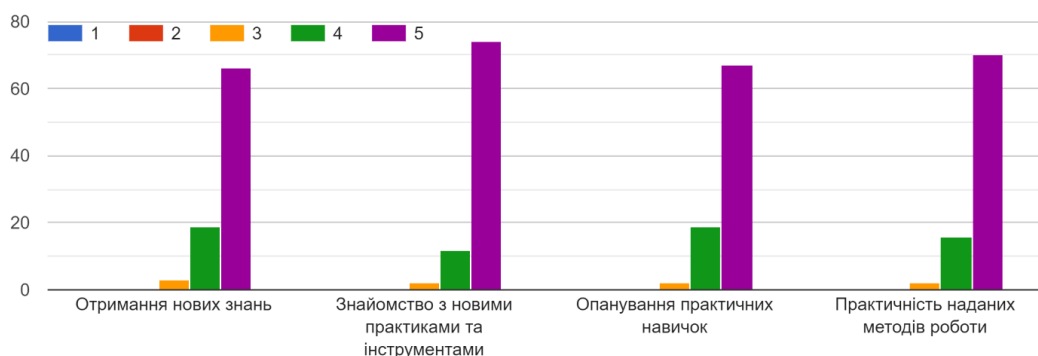

Рисунок 1. Оцінювання респондентами навчально-методичної роботи

Критерій «Отримання нових знань» учасники оцінили доволі високо: 75% респондентів поставили найвищу оцінку – 5 балів, 21,59% респонденти зазначали 4 бали, 3,41% респондентів поставили 3 бали. Критерій «Знайомство з новими практиками та інструментами» отримав від учасників такі оцінки: 5 балів поставили 84,09% респонденти, 4 бали – 13,64% респондентів, 3 бали – 2,27% респондентів. Критерій «Опанування практичних навичок» отримав від учасників такі оцінки: 5 балів поставили 76,14% респондентів, 4 бали – 21,59% респондентів, 3 бали – 2,27% респондентів. Критерій «Практичність наданих методів роботи» 79,55% респондентів оцінили на 5 балів, 18,18% респондентів на 4 бали і 2,27% респондентів на 3 бали.

Рівень упевненості респондентів у тому, що після пройденого навчання вони зможуть використати здобуті знання та навчальні матеріали у своїй практичній роботі визначився таким чином: цілком упевнені, що зможуть використати – 70,5%; скоріше впевнені, що зможуть використати – 28,4%; скоріше не впевнені, що зможуть використати – 1,1%.

Висновки. Такий підхід до впровадження навчального курсу свідчить про важливість застосування моніторингу під час визначення потреб, актуальності запропонованих тематик, якості викладання програми слухачам і застосування отриманих знань на практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Daresh John C. Teachers Mentoring Teachers: A Practical Approach to Helping New and Experienced Staff. 1st Ed. CA: Corwing Press, 2002. 97 p.
2. Portner Hal. Mentoring new teachers. 3rd Ed. CA: Corwing Press, 2002. DOI: <https://doi.org/10.4135/9781452219059>
3. Головіна О. Наставництво й менторство для вчителів. Як це працює у Фінляндії. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/articles/nastavnytstvo-j-mentorstvo-dlya-vchyteliv-yak-tse-pratsyuje-u-finlyandiyi/> (дата звернення: 07.04.2023)